

چالش جهانی و ضرورت سیاست‌گذاری یکپارچه در حوزه سلامت

پیدایش آنتی‌بیوتیک‌ها نقطه عطفی در تاریخ پزشکی بود که موجب کاهش چشمگیر مرگ‌ومیر ناشی از بیماری‌های عفونی شد.

ایسنا/آذربایجان شرقی پیدایش آنتی‌بیوتیک‌ها نقطه عطفی در تاریخ پزشکی بود که موجب کاهش چشمگیر مرگ‌ومیر ناشی از بیماری‌های عفونی شد. با این حال، مصرف بی‌رویه و نادرست این داروها در انسان، حیوان و کشاورزی منجر به بروز مقاومت میکروبی شده است؛ پدیده‌ای که به عنوان یکی از بزرگ‌ترین تهدیدهای سلامت عمومی شناخته می‌شود و در صورت تداوم، می‌تواند جهان را به دوران پیش از کشف آنتی‌بیوتیک‌ها بازگرداند.

مقاومت میکروبی به عنوان یکی از جدی‌ترین چالش‌های سلامت جهانی شناخته می‌شود و هشدارها حاکی از آن است که بدون تدوین و اجرای سیاست‌های هماهنگ و یکپارچه، جوامع ممکن است بار دیگر با بیماری‌هایی روبه‌رو شوند که تا پیش از این با داروهای آنتی‌بیوتیک قابل درمان بودند. این بحران نه تنها تهدیدی برای سلامت انسان‌ها است، بلکه فشارهای اقتصادی و اجتماعی گسترده‌ای را نیز بر نظام‌های بهداشتی وارد می‌کند.

اهمیت این مسئله سبب شده است که کشورها سیاست‌ها و برنامه‌هایی در سطوح ملی و بین‌المللی برای کنترل مقاومت میکروبی تدوین کنند. این سیاست‌ها زمانی اثربخش خواهند بود که با همکاری بین‌بخشی، حمایت سیاسی و ارتقای آگاهی عمومی همراه شوند. بررسی تجربیات موفق جهانی می‌تواند به سیاست‌گذاران در طراحی راهکارهای مؤثر و بومی کمک کند.

نتایج مطالعات نشان می‌دهد اقداماتی مانند پایش و مراقبت مستمر مقاومت میکروبی، تدوین گایدلاین‌های ملی، آموزش و آگاه‌سازی عمومی، اصلاح الگوهای تجویز دارو، تقویت آزمایشگاه‌ها و توسعه پژوهش در حوزه داروهای جدید از مهم‌ترین رویکردهای کشورها در این زمینه است. بهره‌گیری از این تجارب می‌تواند مسیر سیاست‌گذاری سلامت را در جهت مقابله مؤثر با مقاومت میکروبی هموار سازد.

مقاومت میکروبی؛ چالش جهانی و ضرورت سیاست‌گذاری یکپارچه در حوزه سلامت

مقاومت میکروبی؛ چالش سلامت بشر و راهبردهای مؤثر جهانی

سکینه حاج ابراهیمی، رئیس دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در گفت‌وگو با ایسنا با اشاره به نتایج پژوهشی که در این دانشگاه انجام و در مقاله‌ای با عنوان «مرور نظام‌مند سیاست‌های مبارزه با مقاومت میکروبی در دانشگاه علوم پزشکی تبریز با هدف مرور نظام‌مند سیاست‌های جهانی مقابله با مقاومت میکروبی» منتشر شده است، گفت: در این پژوهش از یکی از جدیدترین روش‌های مرور نظام‌مند استفاده شده که شامل بررسی گزارش‌های سیاستی، اسناد راهبردی و انواع مختلف سیاست‌های ملی در کشورهای مختلف است.

وی اظهار کرد: مقاومت میکروبی یکی از مهم‌ترین چالش‌های سلامت عمومی در قرن حاضر محسوب می‌شود؛ چالشی که در صورت عدم برخورد صحیح و مدیریت مؤثر، می‌تواند جامعه بشری را به دوران پیش از کشف آنتی‌بیوتیک‌ها بازگرداند. در آن دوران، بیماری‌های عفونی ساده که امروزه به راحتی درمان می‌شوند، می‌توانستند منجر به مرگ بیماران شوند و بار سنگینی بر نظام‌های سلامت و اقتصاد جوامع وارد کنند. بنابراین، اهمیت مقابله با مقاومت میکروبی نه تنها در سطح ملی بلکه در مقیاس جهانی بسیار بالاست و غفلت از آن می‌تواند دستاوردهای چند دهه پیشرفت علمی و پزشکی را به خطر اندازد.

وی ادامه داد: ازاین‌رو بررسی اقدامات، تجارب و سیاست‌های کشورهای مختلف در زمینه مبارزه با مقاومت میکروبی می‌تواند نقش مؤثری در بهبود سیاست‌گذاری‌ها و تدوین برنامه‌های ملی داشته باشد. شناخت سیاست‌های موفق کشورهای مختلف می‌تواند به روند افزایش مقاومت میکروبی را کنترل کند، می‌تواند به عنوان الگویی برای سایر کشورها مورد استفاده قرار گیرد و مسیر حرکت نظام سلامت را در جهت مدیریت بهینه این بحران روشن سازد.

رئیس دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز اذعان کرد: نتایج مطالعه حاضر نشان داد که مجموعه‌ای از سیاست‌ها و اقدامات کلیدی در کشورهای مختلف برای کنترل مقاومت میکروبی به کار گرفته می‌شود. از جمله این اقدامات می‌توان به پایش و مراقبت مستمر مقاومت میکروبی، تدوین راهنماهای بالینی و گایدلاین‌های ملی برای استفاده منطقی از آنتی‌بیوتیک‌ها، و

ارتقای سطح دانش و آگاهی عمومی نسبت به خطرات مصرف خودسرانه داروهای آنتی بیوتیکی اشاره کرد. همچنین، بهبود بهداشت فردی و عمومی در سطح جامعه، اصلاح الگوهای تجویز دارو توسط پزشکان و ارائه دهندگان خدمات سلامت، افزایش ظرفیت و به روزرسانی تجهیزات آزمایشگاهی برای تشخیص دقیق تر مقاومت های دارویی، و تقویت پژوهش ها در حوزه داروهای نوین و فناوری های جدید از دیگر اقدامات مهم در این زمینه هستند.

وی خاطرنشان کرد: این یافته ها نشان می دهد که مقابله با مقاومت میکروبی نیازمند یک رویکرد جامع، چندبخشی و مبتنی بر شواهد علمی است؛ رویکردی که در آن نه تنها نظام سلامت، بلکه تمامی نهادهای مرتبط با کشاورزی، دامپزشکی، آموزش و رسانه نیز باید نقش فعالی ایفا کنند. بهره گیری از تجربیات موفق بین المللی و انطباق آن ها با شرایط بومی هر کشور، می تواند زمینه ساز تدوین برنامه های کارآمدتر و سیاست های مؤثرتر در این حوزه باشد.

وی به پیامد و نتایج این پژوهش پرداخت و تشریح کرد: با توجه به ابعاد مختلف بحران مقاومت میکروبی، اتخاذ یک رویکرد جامع و چندبخشی که سیاست های کلان دولت، ساختارهای نظام سلامت، آموزش عمومی و نظارت بر مصرف در حوزه دامپزشکی را به طور همزمان پوشش دهد، مؤثرترین گزینه محسوب می شود. با این حال، در مرحله اجرایی، تمرکز اولیه باید بر تقویت نظام سیاستگذاری و نظارت ملی توسط دولت و سیاستگذاران قرار گیرد، زیرا این بخش زمینه ساز اجرای هماهنگ سایر اقدامات است. سرمایه گذاری در این حوزه، امکان فراهم کردن زیرساخت های نظارتی، قانونی، آموزشی و حمایتی برای سایر مداخلات را ایجاد می کند.

حاج ابراهیمی اظهارکرد: بر این اساس، پیشنهاد می شود، دولت ها نقش رهبری و هماهنگ کننده را در کنترل مقاومت میکروبی ایفا کنند و یک نظام نظارتی یکپارچه برای پایش مصرف آنتی بیوتیک و مقاومت دارویی ایجاد و تقویت شود همچنین حمایت از نوآوری در زمینه داروها در دستورکار قرار گیرد و در نهایت با تکیه بر این بستر، مداخلات آموزشی، بالینی و عمومی به تدریج اجرا و گسترش یابند.

مقاومت میکروبی؛ چالش جهانی و ضرورت سیاست گذاری یکپارچه در حوزه سلامت

بحران مقاومت میکروبی و نقش آگاهی عمومی در کنترل آن

همچنین ندا کبیری، دکترای سیاست گذاری سلامت و همکار دیگران پژوهش نیز در این خصوص اظهار کرد: پیدایش آنتی بیوتیک ها نقطه عطفی در تاریخ پزشکی و سلامت بشر به شمار می رود، زیرا منجر به کاهش چشمگیر مرگ و میر ناشی از بیماری های عفونی و بهبود کیفیت زندگی انسان ها شده است. با این حال، مقاومت میکروبی در برابر آنتی بیوتیک ها به عنوان یکی از چالش های اساسی عصر حاضر مطرح است و تهدیدی جدی برای دستاوردهای پزشکی محسوب می شود.

وی ادامه داد: نرخ بالای مصرف آنتی بیوتیک ها در میان انسان ها، حیوانات و در بخش کشاورزی، علاوه بر تهدید سلامت عمومی، موجب افزایش هزینه های درمانی و اجتماعی نیز شده است. ازاین رو، ضرورت دارد سیاست های ملی و بین المللی مؤثری در راستای کاهش مصرف بی رویه آنتی بیوتیک ها تدوین و اجرا شود. تحقق این هدف نیازمند حمایت های سیاسی، اجتماعی و بین بخشی است.

وی تشریح کرد: براساس یافته های مطالعه، سیاست های اتخاذشده در کشورهای مختلف برای مقابله با مقاومت میکروبی را می توان در پنج دسته اصلی براساس گروه های هدف تقسیم بندی کرد؛ دولت ها و سیاست گذاران که مهم ترین اقدامات در این سطح شامل پایش و نظارت بر مقاومت میکروبی، ارتقای آگاهی عمومی، و به ویژه تقویت همکاری های بین بخشی میان حوزه های سلامت انسانی و دامی، دسته اول است، دسته دوم شامل مراکز درمانی و آزمایشگاه ها است که این مراکز می توانند با اجرای برنامه های کنترل عفونت و بهبود نظام پایش مصرف آنتی بیوتیک ها نقش مهمی ایفا کنند.

وی افزود: پزشکان و ارائه دهندگان خدمات سلامت که تدوین و اجرای راهنماهای بالینی و ارتقای الگوی منطقی تجویز آنتی بیوتیک ها از جمله اقدامات کلیدی در این سطح است، دسته سوم را تشکیل می دهند. عموم مردم هم که افزایش آگاهی عمومی، رعایت بهداشت فردی و پرهیز از مصرف خودسرانه آنتی بیوتیک ها در میان آنها می تواند به کاهش مقاومت میکروبی کمک کند، دسته چهارم و دامپزشکان و بخش دامپروری که ایجاد نظام ملی پایش مصرف آنتی بیوتیک ها در حیوانات و تدوین دستورالعمل های کنترلی از جمله سیاست های ضروری در این حوزه است، دسته پنجم را تشکیل می دهند.

وی بیان کرد: در کشور ما نیز با وجود تدوین برخی سیاست ها در این زمینه، اجرای کامل و تضمین مؤثر آن ها نیازمند برنامه ریزی دقیق تر و نظارت مداوم است. همچنین می توان از تجربیات موفق کشورهای دیگر در این حوزه بهره برداری کرد.

کبیری اذعان کرد: در نهایت باید تأکید کرد که یکی از عوامل اصلی در تداوم مصرف بی رویه آنتی بیوتیک ها، آگاهی پایین جامعه و دسترسی آسان به داروی بدون نسخه است. در بسیاری از موارد، بیماران حتی برای بیماری های ساده مانند سرماخوردگی، از پزشک درخواست تجویز آنتی بیوتیک می کنند یا به صورت خودسرانه از داروهای موجود در منزل استفاده می کنند. این رفتارها در کنار نبود اطلاع رسانی کافی از سوی رسانه ها و نهادهای آموزشی، موجب تشدید روند مقاومت میکروبی می شود.

وی بیان کرد: در نتیجه، کنترل این معضل تنها با سیاست گذاری از بالا ممکن نیست، بلکه نیازمند مشارکت آگاهانه مردم و تقویت آموزش عمومی در جامعه است. رسانه ها، نهادهای آموزشی و نظام سلامت باید در جهت افزایش سواد دارویی مردم و ترویج الگوی مصرف منطقی دارو گام های جدی بردارند.

به گزارش ایسنا، مقاومت میکروبی یکی از بزرگ ترین تهدیدهای سلامت عمومی در جهان امروز است و کنترل آن نیازمند رویکردی جامع و چندبخشی است. موفقیت در این حوزه مستلزم هماهنگی میان سیاست های ملی، نظام سلامت، بخش های کشاورزی و دامپروری، رسانه ها و نهادهای آموزشی است، به گونه ای که مشارکت فعال جامعه نیز در کنار اقدامات سیاستگذاری و نظارتی تقویت شود.

اجرای مستمر و هماهنگ این اقدامات، همراه با ارتقای سواد دارویی و مشارکت فعال جامعه، نقش تعیین کننده ای در کاهش مصرف بی رویه آنتی بیوتیک ها و حفاظت از سلامت عمومی خواهد داشت و تضمین کننده حفظ دستاوردهای پزشکی و علمی در سطح ملی و جهانی است.